

BỘ Y TẾ
CỤC PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS

HƯỚNG DẪN THỰC HIỆN
DỰ PHÒNG LÂY TRUYỀN HIV
TỪ MẸ SANG CON

Hà Nội, 2011

BỘ Y TẾ
CỤC PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS

HƯỚNG DẪN THỰC HIỆN
DỰ PHÒNG LÂY TRUYỀN HIV
TỪ MẸ SANG CON

Hà Nội, 2011

**Tài liệu được sự hỗ trợ về tài chính và kỹ thuật của
Quỹ Nhi đồng Liên hợp quốc (UNICEF) tại Việt Nam.**

BỘ Y TẾ
Số 2816 /QĐ-BYT

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Hà Nội, ngày 05 tháng 8 năm 2010

QUYẾT ĐỊNH

Về việc ban hành “Hướng dẫn thực hiện dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con”

BỘ TRƯỞNG BỘ Y TẾ

Căn cứ Nghị định số 188/2007/NĐ-CP ngày 27/12/2007 của Chính phủ về việc quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Y tế;

Xét biên bản làm việc của Hội đồng chuyên môn thẩm định “Hướng dẫn thực hiện dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con” ngày 22/4/2010 của Bộ Y tế;

Theo đề nghị của Cục trưởng Cục Phòng, chống HIV/AIDS,

QUYẾT ĐỊNH:

Điều 1. Ban hành kèm theo Quyết định này bản “Hướng dẫn thực hiện dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con”.

Điều 2. “Hướng dẫn thực hiện dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con” áp dụng cho tất cả các đơn vị phòng, chống HIV/AIDS các cấp.

Điều 3. Quyết định này có hiệu lực kể từ ngày ký, ban hành.

Điều 4. Các ông, bà: Chánh Văn phòng Bộ, Cục trưởng Cục Phòng, chống HIV/AIDS, Cục trưởng Cục Quản lý Khám, chữa bệnh, Vụ trưởng Vụ Khoa học và Đào tạo, Vụ trưởng Vụ Pháp chế, Thủ trưởng các đơn vị thuộc Bộ Y tế, Giám đốc Sở Y tế các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, Giám đốc Trung tâm Phòng, chống HIV/AIDS các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, Thủ trưởng Y tế các ngành và các đơn vị liên quan chịu trách nhiệm thi hành Quyết định này ./.

Nơi nhận:

- Như Điều 4;
- Bộ trưởng Bộ Y tế (để báo cáo);
- Website Bộ Y tế, Website Cục PC HIV/AIDS;
- Lưu: VT, AIDS, K2ĐT, PC.

KT. BỘ TRƯỞNG
THỨ TRƯỞNG

Trịnh Quân Huân

BIÊN SOẠN TÀI LIỆU

A. Chủ biên

1. PGS.TS. Nguyễn Thanh Long, Cục trưởng Cục Phòng, chống HIV/AIDS;
2. ThS. Chu Quốc Ân, Phó Cục trưởng Cục Phòng, chống HIV/AIDS;

B. Phó Chủ biên

1. PGS. TS. Bùi Đức Dương, Phó Cục trưởng Cục Phòng, chống HIV/AIDS;

C. Cố vấn

1. TS. Đinh Thị Phương Hoà, Phó Vụ trưởng Vụ Sức khoẻ Bà mẹ - Trẻ em, Bộ Y tế;
1. TS. Nguyễn Việt Tiến, Giám đốc Bệnh viện Phụ sản Trung ương;
2. TS. Nguyễn Văn Kính, Viện trưởng Viện Các bệnh Truyền nhiễm và Nhiệt đới quốc gia;
3. TS. Nguyễn Huy Quang, Phó Vụ trưởng Vụ Pháp chế, Bộ Y tế;
4. TS. Khu Thị Khánh Dung, Phó Giám đốc Bệnh viện Nhi Trung ương;

D. Tham gia biên soạn

1. ThS. Chu Quốc Ân, Phó Cục trưởng Cục Phòng, chống HIV/AIDS;
2. ThS. Đỗ Hữu Thủy, Phó trưởng phòng Truyền thông và Huy động cộng đồng;
3. TS. Đỗ Quan Hà, Thư ký Tiểu ban Dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con, Bệnh viện Phụ sản Trung ương;
4. TS. Bùi Vũ Huy, Phó trưởng khoa Truyền nhiễm, Bệnh viện Nhi Trung ương;
5. ThS. Đỗ Thị Nhân, Trưởng phòng Điều trị và chăm sóc HIV/AIDS, Cục Phòng, chống HIV/AIDS;
6. ThS. Lê Thị Hường, Phó trưởng phòng Điều trị và chăm sóc HIV/AIDS, Cục Phòng, chống HIV/AIDS;
7. BS. Nguyễn Thị Lan Hương, Chuyên viên phòng Điều trị và chăm sóc HIV/AIDS, Cục Phòng, chống HIV/AIDS;
8. BS. Đặng Đôn Tuấn, Chánh Văn phòng Cục Phòng, chống HIV/AIDS, Cục Phòng, chống HIV/AIDS;
9. BS. Hoàng Anh Tuấn, Chuyên viên Vụ Sức khoẻ Bà mẹ - Trẻ em, Bộ Y tế;
10. ThS. Nguyễn Tiến Lâm, Thư ký Tiểu ban Điều trị HIV/AIDS, Viện Các bệnh Truyền nhiễm và Nhiệt đới quốc gia;

E. Thư ký biên soạn

1. BS. Nguyễn Thị Lan Hương, Chuyên viên phòng Điều trị và chăm sóc HIV/AIDS, Cục Phòng, chống HIV/AIDS;
2. CN. Đoàn Thị Thuỳ Linh, Cán bộ phòng Điều trị và chăm sóc HIV/AIDS, Cục Phòng, chống HIV/AIDS;
3. CN. Hà Anh Minh, Cán bộ phòng Điều trị và chăm sóc HIV/AIDS, Cục Phòng, chống HIV/AIDS;

F. Với sự tham gia hỗ trợ chuyên môn, kỹ thuật của chuyên gia thuộc các tổ chức quốc tế

1. Ông Scott Bamber - UNICEF
2. Ông Nguyễn Ngọc Triệu - UNICEF
3. Bà Pauline Oosterhoff - MCNV
4. Các chuyên gia từ các tổ chức quốc tế khác như: Clinton Foundation, FHI, các chương trình, dự án LIFE-GAP, Global Fund, PEPFAR...

LỜI GIỚI THIỆU

Kể từ lần đầu tiên phát hiện được người nhiễm HIV ở Việt Nam, trong lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý các hoạt động phòng, chống HIV/AIDS, nhà nước ta luôn coi dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con (DPLTMC) là một trong những chương trình ưu tiên. Trong những năm gần đây chủ trương, chính sách của nhà nước về DPLTMC đã được thể hiện một cách đầy đủ và xuyên suốt trong các văn bản quan trọng như Luật Phòng, chống nhiễm vi rút gây ra hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải ở người (HIV/AIDS); Chiến lược quốc gia phòng, chống HIV/AIDS ở Việt Nam đến năm 2010 và tầm nhìn 2020; Chương trình hành động quốc gia về dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con. Nhờ đó, công tác DPLTMC đã đạt được những kết quả đáng khích lệ, bước đầu làm giảm tỷ lệ lây truyền HIV từ mẹ sang con ở nước ta.

Tuy nhiên, công tác DPLTMC vẫn còn gặp nhiều khó khăn, thách thức, như hệ thống mạng lưới chưa hoàn chỉnh, nhiều cán bộ chưa được đào tạo, chưa có tài liệu hướng dẫn, nhiều nơi còn lúng túng trong triển khai; độ bao phủ còn hạn chế cả về lĩnh vực hoạt động, nhóm khách hàng và địa dư; các dịch vụ vừa còn thiếu, vừa chưa có sự kết nối tốt...

Nhằm góp phần giải quyết các khó khăn, vướng mắc trên, đồng thời cũng góp phần hệ thống hóa, chuẩn hoá và thống nhất các tài liệu về DPLTMC, qua đó từng bước làm cho hoạt động dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con ở các cấp được thực hiện theo đúng quy trình, quy phạm, chuyên môn, kỹ thuật...và ngày càng có hiệu quả; được sự hỗ trợ về tài chính và kỹ thuật của Quỹ Nhi đồng Liên hợp quốc (UNICEF) và sự tham gia của các chuyên gia làm công tác phòng, chống HIV/AIDS, Cục Phòng, chống HIV/AIDS tổ chức biên soạn cuốn tài liệu Hướng dẫn thực hiện dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con.

Cục Phòng, chống HIV/AIDS xin chân thành cảm ơn các chuyên gia đã trực tiếp tham gia biên soạn, các nhà quản lý và những người trực tiếp làm công tác dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con từ trung ương đến địa phương đã đóng góp nhiều ý kiến quý báu trong quá trình biên soạn bộ tài liệu này. Đây là lần xuất bản đầu tiên nên chắc chắn tài liệu không tránh khỏi những thiếu sót. Chúng tôi rất mong tiếp tục nhận được các ý kiến góp ý. Mọi ý kiến nhận xét, góp ý xin được gửi về Cục Phòng, chống HIV/AIDS - Bộ Y tế.

Xin trân trọng cảm ơn.

CỤC TRƯỞNG

CỤC PHÒNG, CHỐNG HIV/AIDS

PGS.TS. Nguyễn Thanh Long

MỤC LỤC**Trang**

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	11
HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG TÀI LIỆU	12
MỘT SỐ TỪ NGỮ LIÊN QUAN	14
PHẦN I. TỔNG QUAN	15
Chương I. Đường lây truyền của HIV và lây truyền HIV từ mẹ sang con	15
I. Các đường lây truyền của HIV	15
II. Nguy cơ lây nhiễm HIV đối với phụ nữ	17
III. Cơ chế lây truyền HIV từ mẹ sang con	18
IV. Tác động qua lại giữa mẹ con và HIV	22
Chương II. Tóm tắt chiến lược can thiệp toàn diện nhằm dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con của các tổ chức Liên hiệp quốc	23
I. Dự phòng sớm lây nhiễm HIV cho phụ nữ	24
II. Phòng tránh mang thai ngoài ý muốn cho phụ nữ nhiễm HIV	24
III. Các can thiệp cho phụ nữ nhiễm HIV khi mang thai	25
IV. Cung cấp các chăm sóc, hỗ trợ và điều trị thích hợp cho bà mẹ nhiễm HIV và con của họ sau sinh	25
Chương III. Chính sách pháp luật của Nhà nước về dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con	27
I. Các quy định liên quan đến dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con trong Luật Phòng, chống HIV/AIDS	27
II. Quy trình chăm sóc và điều trị dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con	28
PHẦN II. DỰ PHÒNG SỚM LÂY NHIỄM HIV CHO PHỤ NỮ	29
Chương I. Thông tin, giáo dục và truyền thông thay đổi hành vi dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con	29
I. Một số hình thức truyền thông thường được sử dụng trong dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con	29
II. Tư vấn dự phòng lây truyền HIV từ mẹ sang con	38
Chương II. Vận động thực hiện và cung cấp dịch vụ hỗ trợ thực hiện hành vi tình dục an toàn	45

